

Povijest Psihijatrijske bolnice Ugljan

Mladen Mavar

Psihijatrijska bolnica Ugljan, Otok Ugljan 13, 23275 Ugljan

Korespondencija: mladen.mavar@gmail.com

Sažetak: U članku se donosi sažeti pregled razvoja Psihijatrijske bolnice na Ugljanu. Osim za povijest psihijatrije u Republici Hrvatskoj, ovo je prilog povijesti kliničke psihologije.

Ključne riječi: Psihijatrijska bolnica Ugljan, povijest psihijatrije, povijest kliničke psihologije

Psihijatrijska bolnica Ugljan 2025. godine obilježila je 70 godina od svojeg osnutka. Službeni datum osnivanja Psihijatrijske bolnice Ugljan je 1. rujna 1955. god., ali određene aktivnosti skrbi za pacijente bilježe se i u mjesecima koji prethode spomenutom datumu. Zanimljivo je svakako spomenuti način na koji je Bolnica utemeljena zato što je sama odluka o osnivanju potaknuta tadašnjim prilikama u zdravstvu u Hrvatskoj, posebice stanjem na području psihijatrije.

Psihijatrijsku bolnicu Ugljan utemeljila je tadašnja Bolnica za duševne bolesti Vrapče jer je situacija u Vrapču, kao i u ostalim psihijatrijskim ustanovama, zbog prenapučenosti pacijentima bila neizdrživa. U pokušaju rastećenja bolnice Vrapče došlo je do premještanja određenog broja bolesnika na psihijatrijske odjele općih bolnica, a posebice je zanimljivo spomenuti bolnicu Šibenik, u koju je iz Vrapča premješteno 1951. godine 15 pacijenata podrijetlom iz Dalmacije. Međutim, to je i za bolnicu Šibenik predstavljalo veliko optere-

ćenje jer je i tamo postojeće stanje brojnosti pacijenata bilo na rubu izdrživosti. Stoga se iz Šibenika pacijenti premještaju u duševnu bolnicu Zemunik, ali te iste godine bolnica Zadar upućuje dopis u kojem navodi da kapaciteti Zemunika ne dopuštaju primanje niti jednog novog pacijenta. Situaciju slikovito opisuje dopis iz 1952. godine prim. dr. Župića iz Vrapča upućen prim. dr. Karminskom u Šibeniku u kojem navodi sljedeće:

„...Na V-A više nema mjesta kamo bi se smjestila jedna nova slamnjača. Kad se svi smjeste naveče na slamnjače, onda ih još 15-20 stoji uza zid i obično nemajući kamo legnu nekako preko drugih kao što se slažu klade drva jedna preko druge. Da nastaju protesti, tučnjave, ugrizi itd., to je jasno. Mi smo kompletniji nego lani kad smo poduzimali onu akciju za odterećenje. Sada pak nemamo više energije da što činimo. Umorni smo...”

Kronična prenapučenost Vrapča te ostalih duševnih bolnica i odjela u Hrvatskoj nije se mogla riješiti manjim premještajima pa je tre-

balo pronaći drugo rješenje. U Vrapču je prevladavalo mišljenje da bi bilo dobro otvoriti novu psihijatrijsku bolnicu negdje na području Dalmacije jer su među svojim pacijentima imali velik broj onih koji su dolazili upravo s tog područja. Kako bi se što uspješnije riješio taj problem, tadašnje vlasti imenovala su komisiju u sastavu prof. dr. D. Julius, ravnatelj bolnice Vrapče, ing. Kuhar iz Savjeta za zdravstvo te dr. T. Ostojić, psihijatar bolnice Vrapče. Cilj komisije bio je pronaći odgovarajuće mjesto za osnivanje nove psihijatrijske bolnice. Nakon obilaska lokacija na području Trogira, Skradina i Šibenika komisija se 5. srpnja 1953. godine uputila motornim čamcem iz Zadra na Ugljan. Zanimljivo je spomenuti da su iz mjesta Ugljan pješice krenuli lošim seoskim putem do oko 3 km udaljenog mjesta na kojem su talijanske vlasti za vrijeme II. svjetskog rata izgradile infrastrukturu za logor, ali ih je kapitulacija Italije 1943. godine spriječila u namjeri dovođenja logoraša. Predstavnici komisije na dosta velikom prostoru pronašli su šest napuštenih jednokatnih zgrada od kojih su njih tri, 50 m duge i 10 m široke, stajale paralelno, dok su ih preostale tri zaokruživale s južne i istočne strane. Iako su prilazni putovi do zgrada i među njima postojali, čitav teren bio je vrlo teško prohodan zbog nabacanog kamenja, velikih stijena, trave i korova. Zidovi zgrada i krovovi bili su u dosta lošem stanju, a otvori za vrata i prozore zjapili su prazni. Duž cijele unutrašnjosti paralelnih zgrada prostirao se jedan zid koji je cijeli prostor dijelio na jedan uži hodnik i jednu širu sobu. Još je jedan zid na zapadnom dijelu zgrada skrivao prostor s čučavcima zatrpanima kamenjem, zemljom i otpadom. Struje i vode nije bilo. Ipak, na južnom dijelu terena postojala je jedna stara cisterna. Iz svega navedenog predstavnici komisije mogli su zaključiti kako se za teren i zgrade nitko ne brine.

Nakon završetka obilaska svih lokacija te razmatranja postojeće infrastrukture i ostalih

okolnosti svake od lokacija, komisija je zaključila kako je ona ugljanska optimalna za osnivanje nove psihijatrijske bolnice. Naime, ta je lokacija iziskivala najmanje financijskih ulaganja te se mogla najbrže ostvariti zbog postojećih zgrada, prostranosti terena, s potencijalom širenja, a ostala pitanja, kao što su uvođenje vodovoda i cestovni pristup, mogla su se relativno lako riješiti. Problem vode u ono vrijeme bio je zajednički problem svih stanovnika otoka te ga se namjeravalo riješiti proširenjem stare cisterne. Slijedom svega navedenog Izvršno vijeće Sabora Narodne Republike Hrvatske 1. rujna 1955. godine donijelo je rješenje o osnivanju Bolnice za duševne bolesti u Ugljanu. Međutim, i prije službenog datuma osnivanja bolnice u nju su pristigli prvi pacijenti iz duševne bolnice Vrapče zajedno s potrebnim medicinskim osobljem. Ujedno, pristigla je i skupina kroničnih pacijenata iz Šibenika. Ta činjenica ne čudi ako se uzme u obzir to da je Upravni odbor osnovan u proljeće 1955. god. Savjet za narodno zdravlje i socijalnu politiku rješenjem (11904/I-1955) od 2. travnja 1955. god. imenovao je članove Upravnog odbora.

Pedesete

Drugi dio pedesetih godina 20. stoljeća u Psihijatrijskoj bolnici Ugljan obilježilo je prilagodavanje zatečene infrastrukture i uvjeta za liječenje i boravak pacijenata koji su pristizali na liječenje. Stoga je započela transformacija logorskih paviljona u bolničke odjele. Iz objekata je iznesen otpad i nepotrebni predmeti, a između paviljona uklonjene su velike količine kamenja. Na samom početku rada Bolnice za rad je osposobljena cisterna koja je zatečena tu te je na nju postavljen hidrofor. U kasnijim godinama istog desetljeća vodoopskrba se rješavala dovoženjem vode jednim kamionom iz zdenca Smikulj, koji je bio udaljen 3 km. Godine 1955. djelovale su improvizirane kuhinja

i praonica rublja, a već 1956. god. izgrađena je kuhinja na mjestu na kojem se i danas (u suvremenom izdanju) nalazi te zgrada za praonicu rublja. Godine 1957. započela je izgradnja i rekonstrukcija kanalizacijske mreže, a 1959. god. iznimno je važna jer je tada izgrađena trafostanica te u krugu Bolnice provedena električna energija. U tim prvim godinama rada Bolnice započelo se i s hortikulturnim radovima te su tada zasadene brojne vrste poput borova, bagremova, javora, cedrova, palmi, crnike, pitosaura, lavande, ružmarina i dr. Također, tada se mislilo i na bolničko groblje za čije je potrebe izravnano zemljište na udaljenosti od oko 700 m južno od bolničkih zgrada. Za potrebe djelovanja Bolnice nabavljena je i mehanizacija koja se sastojala od Diesele agregata jačine 20 kw, kombiniranog stroja za obradu drveta, dva čamca namijenjena za prijevoz materijala i ponekog putnika, automobila od 1,5 t za prijevoz ljudi.

Sami počeci bolničkog djelovanja iz današnje perspektive bili su izuzetno teški i za liječenje pacijenata i za djelatnike koji su tu radili. Već tih prvih godina tu se liječilo oko 300 pacijenata, uglavnom kroničnih. Nije bilo liječnika, već je jednom tjedno dr. Matulić dolazio brodom s otoka Iža. Uz medicinsko osoblje koje je stiglo iz Vrapča u Bolnici se zapošljavalo i lokalno stanovništvo koje se uz rad stručno usavršavalo. U to vrijeme četvorica medicinskih tehničara bila su na stručnom usavršavanju izvan Bolnice, a jedan je liječnik bio na specijalizaciji u Zagrebu. Godine 1956. pri Bolnici je djelovala dvogodišnja škola za bolničare. To je doba kada u Bolnici nije bilo gotovo nikakve terapije. Postojao je samo jedan stari elektrošok-aparat koji je duže vrijeme bio izvan upotrebe. Ipak, nastojalo se i u tim uvjetima ići u korak s vremenom i rabiti terapiju psihofarmacima. Preduvjet za to bila je dobro organizirana medicinska služba u kojoj je bio prisutan kontinuirani nadzor tijekom uzimanja terapije kod svakog pacijenta, što je

podiglo razinu učinkovitosti liječenja. Korištenje psihofarmaka vidno je poboljšalo stanje pacijenata, što je rezultiralo uključivanjem sve većeg broja pacijenata u radnu terapiju.

Šezdesete

Šezdesete godine u našoj Bolnici obilježene su daljnjom adaptacijom prostornih kapaciteta te nastojanjem poboljšanja uvjeta življenja, posebice onih koji se odnose na osiguravanje pitke vode. Upravo 1960. god. posljednji paviljon nekadašnjeg logora prilagođen je djelatnosti bolničkog odjela. Iste godine sagrađena je i mrtvačnica. Postojeći benzinski agregat zamijenjen je električnim. Izgrađena je i plinska stanica, a plin je uveden u kuhinju i praonicu rublja. Godine 1960. nabavljen je kamion nosivosti 3 t kako bi se njime dovozila pitka voda iz izvora udaljenog oko 3 km, a sedam godina kasnije nabavljen je još jedan kamion nosivosti 5 t. Uz teretna vozila tih godina nabavljen je i brod Zdravko, prvo sanitetsko vozilo te autobus za prijevoz zaposlenika. Bolja opskrba pitkom vodom nastojala se riješiti u suradnji s prof. Baturiće, geofizičarom iz Zagreba. Taj je stručnjak u suradnji sa svojim asistentima i studentima izradio stručnu studiju za dovod vode iz uvale Dumboko, oko 1 km udaljene od Bolnice. Uz stručnu pomoć djelatnika zadarskog vodovoda djelatnici Bolnice iskopali su bunar u Dumbokom, napravili sve potrebne radnje i vodu cijevima proveli do Bolnice. Potom je izgrađena još jedna cisterna za vodu s naplavnom površinom za prikupljanje kišnice.

Tih godina bilježi se povećana potreba za liječenje psihijatrijskih pacijenata pa se broj kreveta u našoj Bolnici već do 1967. god. povećao na 400. Nastavlja se daljnje stručno usavršavanje medicinskih djelatnika, stipendirano je nekoliko medicinskih sestara, a u okviru ustanove postojala je bolničarska ško-

la, depandansa Bolničarske škole Zadar, gdje se educirao pomoćni bolničarski personal za bolničare. Na specijalizaciji je bilo 5 liječnika u Zagrebu. U to vrijeme zaposlen je i jedan psiholog i jedan socijalni radnik, a konzilijarnu službu internista, ginekologa, okulista i dermatologa povremeno obavljaju specijalisti Bolnice Zadar. Postojali su dobri stručni odnosi s neuropsihijatrijskim odjelom bolnice Zadar, sa šefom dr. Petrom Baturićem i suradnicima te s ostalim kolegama, posebice s poznatim zadarskim pedijatrom dr. Perovićem. Za razvoj psihijatrije u Hrvatskoj vrlo je važna bila i konferencija neuropsihijatarata Dalmacije koja se održala u Zadru 1962. godine, a na kojoj su bili prisutni prof. dr. Sušić iz bolnice Ugljan, dr. Ž. Kulčar iz Zagreba, dr. B. Uglešić iz Splita, dr. T. Ostojić i dr. J. Ritz iz Šibenika te dr. P. Baturić iz Zadra. Na konferenciji je zaključeno kako će bolnice na Ugljanu i u Zemuniku biti mjesta liječenja za pacijente iz Splita i Dalmacije jer je odjel u šibenskoj bolnici bio premalen za tadašnje potrebe. Nastojanja neuropsihijatarata za poboljšanje situacije na području psihijatrije u Hrvatskoj dovela su do znatnih poboljšanja, a cilj je bio približiti se broju od 3 do 5 kreveta na 1000 stanovnika, što je bio tadašnji standard SAD-a.

Sedamdesete

Najveći razvojni skok Psihijatrijska bolnica Ugljan doživjela je u sedamdesetim godinama 20. stoljeća. To je razdoblje u kojem je došlo do najvažnijih infrastrukturnih poboljšanja, ali i razdoblje u kojem je došlo do znatnog unaprjeđenja pružanja skrbi psihijatrijskim pacijentima. Na početku te dekade, točnije 1971. god., postojeća zgrada koja je služila za stanovanje pojedinih zaposlenika preuređena je u bolnički odjel u kojem je započelo pružanje zdravstvene skrbi kroničnim alkoholičarima. Godine 1973. izgrađena je potpuno

nova zgrada, tada nazvana „Centar za rehabilitaciju i resocijalizaciju psihijatrijskih bolesnika“. U toj je zgradi radio stručni tim sastavljen od neuropsihijatarata, kliničkog psihologa, internista i socijalnog radnika. Obavljana je dijagnostička obrada, profesionalno usmjeravanje, rehabilitacija i resocijalizacija duševnih bolesnika. U sastavu Centra djelovale su sljedeće službe: Dijagnostika i ocjena radne sposobnosti, Ambulantno-polikliničke službe, Radna i okupaciona terapija i Sekcija za terapijsku primjenu umjetnosti i pedagoško-rekreativne metode. U tom prostoru nalazile su se još i dvorana za okupljanje i predavanja te stručna knjižnica. Godine 1975. izgrađena je još jedna zgrada – upravna zgrada u kojoj su tada smješteni klinički laboratorij, bolnička ljekarna, stomatološka ambulanta (s protetikom i zubnim rendgenskim aparatom), prijemna kancelarija, socijalna služba, administrativno-računovodstvena služba, upravne službe i ravnateljstvo. Iste godine izgrađena je automatska kotlovnica te je uvedeno centralno grijanje na sve bolničke odjele, ostale radne jedinice kao i mušku i žensku radnu terapiju. Godinu dana ranije izgrađena je i portirnica s telefonskom centralom. Upravo tih godina asfaltirani su putevi unutar kruga Bolnice, otočna magistrala te cesta koja spaja Bolnicu s magistralom. Sedamdesetih godina ostvarilo se daljnje ulaganje u prijevozna sredstva pa je nabavljen još jedan kombi, još jedan autobus, brod za prijevoz putnika koji je nazvan „PUB“, drugo sanitetsko vozilo te kombibus. U tadašnjim uvjetima bila je važna i nabava još jednog električnog agregata od 40 kw.

U uvjetima ubrzanog infrastrukturnog razvoja paralelno se odvijalo značajno unaprjeđenje psihijatrijske struke. Psihijatrijska bolnica Ugljan predstavlja kroz svoje postojanje koncepciju otvorene bolnice „bez ograde“, gdje je krug kretanja duševnog bolesnika jako velik i u kojem on pronalazi svoj kutak – osobni prostor, a sam smještaj ustanove u zelenoj

i plavoj oazi doprinosi boljem zdravstveno-psihičkom stanju pacijenta. Cijela je bolnica predstavljala zaštitnu radionicu, odnosno radnu terapiju, što naravno ovisi o zdravstvenom stanju pacijenta i aktualnim prilikama. Velika pozornost pridaje se radnoj i rekreacijskoj terapiji, a pacijenti su tijekom radne terapije boravili u knjigovežnici, tkaonici, pletionici šiba, radionici četki i metla, kovanog željeza, radionici opremanja i krpanja mreža, ručnog veza i trikotaže. Godine 1972. pacijenti su imali i vlastiti orkestar, pjevački zbor i kazalište lutaka. Djelatnici su se stručno usavršavali uz rad pohađajući edukacijske tečajeve za radne terapeute u bolnici Vrapče. Naša Bolnica 1973. godine bila je domaćin VIII. sportskih igara psihijatrijskih bolesnika, a tu je održan i prvi simpozij o radnoj terapiji, sportu i rekreaciji u psihijatriji. U Bolnici je uvijek bio zastupljen stručno-znanstveni rad, a svi psihijatri završavali su postdiplomski studij iz raznih grana psihijatrije. I drugi su se medicinski djelatnici kontinuirano stručno usavršavali te na taj način podizali razinu kvalitete pružanja njege i medicinskih usluga. Uz stručno-znanstveni rad naša ustanova aktivno je sudjelovala na mnogim kongresima, simpozijima i drugim stručnim skupovima.

Osamdesete

Nastavno na velika infrastrukturna ulaganja kao što su adaptacija postojećih objekata, izgradnja novih zgrada i asfaltiranje bolničkih putova i pristupnih cesta, kao i nabavu većeg broja vozila i plovila, strojeva i druge opreme za cjelokupnu skrb za pacijente na otoku, osamdesetih godina Bolnica je mogla uživati plodove prethodnih napora te nastaviti unaprijedivati uvjete za smještaj i liječenje pacijenata. Godine 1980. izgrađeno je centralno skladište te atelje za likovnu terapiju. Tih godina dvije manje zgrade adaptirane su za pru-

žanje zdravstvene skrbi te su u njih smješteni manji odjeli. Karakteristično za osamdesete godine jest značajnije ulaganje u samostalnu proizvodnju hrane za potrebe pacijenata. Naime, 1983. god. izgrađene su zgrade te prilagođen okoliš za svinjogojstvo, dok je 1985. god. izgrađen kuničarnik. Očito je da se tih godina htjelo što manje ovisiti o nestabilnom i nepovoljnom tržištu opskrbe mesom, ali je isto tako očito da je već tada vladala ekološka osviještenost s obzirom na to da su se za ishranu svinja koristili ostaci hrane. Više od stotinu svinja, koliko ih se godišnje uzgajalo, davalo je više od 25 000 kg svinjskog mesa, uključujući sušeno meso – pršut i pancetu. Kuničarnik je godišnje davao oko 2000 kunića, od čega se dobivalo 4000 – 6000 kg mesa kao i krzno koje se koristilo u radnoj terapiji. Godine 1986. izgrađen je i pčelinjak koji je, osim meda, davao i matičnu mliječ, pelud i propolis. Zbog takve proizvodnje hrane Bolnica je 1984. god. zaposlila veterinara.

U ovoj dekadi nastavljeno je ulaganje u struku kroz zapošljavanje doktora medicine te drugih stručnjaka povezanih sa psihijatrijskom strukom poput psihologa, socijalnih radnika i sl. Vrlo je važno tih godina bilo i održavanje triju sportsko-radnih i stručnih manifestacija u Psihijatrijskoj bolnici Ugljan u razdoblju od 30. 9. do 1. 10. 1982. god. Bile su to Prve sportske igre bolesnika psihijatrijskih ustanova jadranskog područja, Simpozij o sportu, rekreaciji i radnoj terapiji u psihijatriji te stručni dio i izložba radova pacijenata bolnice domaćina. Te manifestacije okupile su u našoj Bolnici psihijatrijske pacijente ustanova od Rijeke do Kotora koji su sudjelovali u različitim sportskim disciplinama poput nogometa, stolnog tenisa, šaha, boćanja, bacanja kamena s ramena i sl. Također, na simpoziju je predstavljeno 10 stručnih referata različitih stručnjaka zaposlenih u Bolnici – neuropsihijatra, specijalista medicine rada, psihologa, medicinske sestre i dr.

Devedesete

Devedesete godine 20. stoljeća u cijeloj zemlji, nažalost, ostale su obilježene ratnim zbivanjima, a potom i opravkom društva u cjelini od posljedica rata. Za vrijeme Domovinskog rata, posebice tijekom najžešćih napada na Zadar i okolicu tijekom 1991. i 1992. god., i Psihijatrijska bolnica Ugljan dijelila je sudbinu žitelja ovih krajeva i aktivno dala svoj doprinos obrani Domovine. Posebice se taj doprinos ogleda kroz povećan, odnosno proširen opseg pružanja medicinske skrbi kako ratnim stradalnicima, tako i otočkom stanovništvu te kroz pružanje logističke potpore u suradnji s Otočkim bataljunom, preciznije Mješovitim odredom mornaričkog pješništva Ugljan – Dugi otok, čija se baza nalazila u mjestima Ugljan i Lukoran. Tih ratnih dana Psihijatrijska bolnica Ugljan svoje djelovanje prilagodila je tadašnjoj situaciji te je stručna medicinska skrb proširena u odnosu na psihijatriju u užem smislu. Prostor cijelog današnjeg Odjela za prijem i intermedijarno liječenje prepušten je Općoj bolnici Zadar, koja je tu premjestila veći dio svojih kroničnih pacijenata i dio svog osoblja, među kojima su bili internist, pulmolog, ginekolog, infektolog i ostali specijalisti te više i srednje medicinske sestre. Naša Bolnica tada je nosila status ratne bolnice. U mjestu Ugljan osnovan je krizni stožer u čijem sastavu su, između ostalih, bili i viša medicinska sestra i tehničar iz naše Bolnice. Njihov zadatak, među ostalim zadacima, bio je i organizirati prijevoz ranjenika s mjesne rive do Bolnice. Kirurška ambulanta više nije bila namijenjena samo duševnim pacijentima naše Bolnice, već su se tu obavljale hitne intervencije, sanirale rane i previjali ranjenici. U tom teškom razdoblju i otočko stanovništvo medicinsku pomoć potražilo bi u našoj Bolnici, koja je tada pružala širu medicinsku skrb. Ipak, posebnu radost u tom teškom ratnom razdoblju unijele su novorođene bebe koje su na svijet došle

upravo u ovoj Bolnici. Naime, u studenom i prosincu 1991. godine, za vrijeme trajanja pomorske blokade, trudnice s Ugljana i Pašmana medicinsku pomoć tražile su u ovoj ustanovi. Tako je u tom razdoblju u Psihijatrijskoj bolnici Ugljan obavljeno ukupno sedam porođaja, a svi su prošli bez ikakvih komplikacija. Rođene su tu 4 djevojčice i 3 dječaka. Osim porođaja, obavljali su se kod nas i ginekološki pregledi tijekom praćenja trudnoće. U razdoblju ratnih strahota svi hrvatski branitelji u bilo koje doba dana i noći u našoj su Bolnici mogli dobiti psihološku i psihijatrijsku pomoć.

Posebnost tog razdoblja bili su dolasci i odlasci s posla onih djelatnika koji su dolazili s kopna. Kako se za vrijeme trajanja pomorskih blokada prekidaio javni pomorski promet, bilo je potrebno iznaći način dolaska na posao. U luci Foša naši djelatnici često su tražili mještane otoka koji su ih u svojim brodicama, unatoč granatiranju, prevozili do Preka ili nekog drugog mjesta na Ugljanu, a potom se trebalo snaći za dolazak do Bolnice. Zbog tih okolnosti medicinsko osoblje često bi odradilo i nekoliko uzastopnih smjena, čak i nekoliko uzastopnih dana.

Posebna suradnja Psihijatrijske bolnice Ugljan i Otočkog bataljuna ogledala se kroz našu tehničku službu. Ta služba tih dana brojala je 52 djelatnika, a više od polovine njih bili su pripadnici Otočkog bataljuna. Svi oni djelovali su kao produžena ruka ove postrojbe jer su se u bolničkim radionicama izrađivali razni predmeti i obavljali popravci. Bolnica je vojsci ustupila dva sanitetska vozila i jedno manje teretno vozilo nosivosti 2 t, a njima su upravljali naši djelatnici. I bolnički brod Ivo ustupljen je vojsci, a sve do akcije „Maslenica“ vozio je na pruzi Starigrad – Ražanac. Posadu tog broda također su činili djelatnici Bolnice. Budući je to bilo vrijeme kada naša vojska još nije bila primjereno naoružana, Bolnica je Otočkom bataljunu predala sve naoružanje koje je do tada posjedovala u svrhu osiguravanja sigurnosti

nosti ustanove. Ratno je vrijeme razdoblje u kojem je prekidana opskrba električnom energijom, često u intervalima dužim od nekoliko mjeseci. Baš tada je agregat u vlasništvu Bolnice bio u kvaru, a toj situaciji doskočio je Otočki bataljun doniravši svoj agregat kako bi se neometano nastavila pružati skrb pacijentima. I bolnički servis rublja bio je na raspolaganju vojnicima, jer su im se u krojačnici radili potrebni prepravci uniforme, a u praonici čistile uniforme.

Dvijetisućite

U novo tisućljeće Psihijatrijska bolnica Ugljan zakoračila je spremna nastaviti sa suvremenim razvojem psihijatrijske djelatnosti, ustrojiti srodne popratne djelatnosti te ulagati u nove infrastrukturne pothvate. Jedan od prvih većih infrastrukturnih pothvata u novom mileniju bilo je priključenje Bolnice na vodovodnu mrežu 2004. god. Time se napušta praksa dovođenja vode vodonoscima, spremanje u cisterne, naglašena potreba štedljive upotrebe vode. Nakon te važne prekretnice u osiguravanju dovoljne količine vode, na red su došli i drugi veliki projekti. U razdoblju od 2012. do 2018. god. trajala su ulaganja u adaptaciju i modernizaciju bolničke kuhinje. Nakon dovršetka tog projekta služba prehrane udovoljava svim suvremenim uvjetima pripreme hrane u bolničkoj ustanovi. Osim što je stara zgrada proširena i renovirana, opremljena je i svom potrebnom suvremenom opremom. Nakon tog dugogodišnjeg projekta, koji je najvećim dijelom financiran sredstvima Bolnice, na red je došla energetska obnova. U razdoblju od 2019. do 2022. god. Psihijatrijska bolnica Ugljan provela je ukupno pet projekata energetske obnove zgrada. Sredstvima Europske unije time je financirana energetska, ali i cjelokupna obnova pet bolničkih zgrada. Od ostalih ulaganja u prostore i opremu u no-

vom tisućljeću ističu se nabava potpuno nove kotlovnice s kompletnim sustavom za grijanje odjela, nova telefonska centrala, uređenje praonice s novom opremom, izgradnja potpuno novog gromobranskog sustava za četiri odjela, adaptacija portirnice, izmjena dijela stolarije na odjelima, izvršenje sustava umrežavanja. Nadalje, kupljeni su hematološki analizator i aparati za laboratorij, a donacijom su dobivena i dva defibrilatora.

Nastojanja da se uvedu novi pristupi u tretmanu psihijatrijskih pacijenata dovela su do osnivanja Dnevne bolnice. Taj novi bolnički odjel otvoren je 2003. god., a tu se liječe pacijenti koji ne zahtijevaju intenzivnije liječenje te su sposobni svakodnevno dolaziti u bolnicu na tretman. Najveći dio tih pacijenata čine oboljeli od PTSP-a. Dnevna bolnica prvih je godina djelovala u jednom od bolničkih objekata na Ugljanu, a od 2005. god. djeluje u prostoru u širem centru Zadra koji je Bolnici na korištenje dodijelio Grad Zadar. Također, tih godina u Zadru počinju djelovati i naše psihijatrijske ambulante. Na taj su način te zdravstvene usluge dostupnije širem broju pacijenata iz cijele Zadarske županije i šire. Početkom 2000-ih u našoj Bolnici započinje razvoj još jednog važnog oblika skrbi u psihijatriji. Naime, 2003. god. rješenjem tadašnjeg Ministarstva rada i socijalne skrbi Psihijatrijskoj bolnici Ugljan dopušta se pružanje socijalne usluge smještaja za 20 psihički bolesnih odraslih osoba. Time započinjemo pružanje socijalnih usluga u zdravstvenoj ustanovi, koncept koji je i više od 20 godina kasnije poprilično rijedak u Republici Hrvatskoj te vrlo tražen na tržištu socijalnih usluga. Kapacitet te djelatnosti širio se tijekom godina pa danas, u 2025. god., socijalnu uslugu smještaja pružamo za ukupno 52 korisnika, odnosno 37 osoba s mentalnim oštećenjem i 15 osoba s Alzheimerovom bolešću, a upravo se pripremamo za novo širenje kapaciteta. Nastavno na započeti trend pokretanja novih djelatnosti u Psihijatrijskoj bolni-

ci Ugljan od 2014. god. pružamo skrb palijativnim duševnim pacijentima. Time zapravo postajemo prva zdravstvena ustanova na području Hrvatske u kojoj je osnovan Odjel za palijativnu skrb.

Bolnica danas zapošljava 11 psihijatara, od kojih njih 5 ima i užu specijalizaciju, zaposleno je 5 kliničkih psihologa, 5 socijalnih radnica, 7 radnih terapeuta, 128 medicinskih sestara i tehničara od kojih je 35 s višom stručnom spremom i 6 s visokom te 18 njegovateljica. Ukupno je zaposleno 308 djelatnika, od čega je 179 zdravstvenih djelatnika i još 51 zdravstveni suradnik.

Ravnatelj bolnice od njezina osnutka do danas

Upravitelj Bolnice za nemedicinske djelatnosti u razdoblju od 1955. do 1966. godine bio je gospodin **Dragutin Krklec**.

Ravnatelji Bolnice kroz povijest su sljedeći:

- Dr. Vitalij Petrovski** bio je ravnatelj bolnice od 1955. do 1958. godine.
- Prof. dr. sc. Zvonimir Sušić** bolnicu vodi od 1959. do 1968. godine.

–**Dr. Abdulah Jenčiragić** obavlja funkciju ravnatelja u razdoblju od 1968. do 1970. godine.

–**Prim. dr. sc. Ivo Maljković** ravnateljem bolnice postao je 1970. godine, a tu je funkciju obavljao do 1990. godine.

–**Doc. dr. sc. Emil Žampera** ravnatelj bolnice bio je od 1990. do 2003. godine.

–**Dr. Darko Labura** ravnateljsku funkciju obnaša od 2003. do 2011. godine.

–**Izv. prof. dr. sc. Mladen Mavar** aktualni je ravnatelj koji ovu dužnost obavlja od 2011. godine.

Glavne sestre bolnice

U 70 godina dugoj povijesti Bolnice važan obol u njezinu djelovanju dale su i vrijedne glavne sestre.

- Margareta Krklec** – 1955. – 1962.
- Marija Borić** – 1962. – 1965.
- Aleksandra Badurina** – 1965. – 1980.
- Ankica Čuka** – 1980. – 2009.
- Ljubica Crnošija** – 2009. – 2023.
- Biljana Babić** – 2023. –

History of the Ugljan Psychiatric Hospital

Abstract: This article presents a summary overview of the development of the Psychiatric Hospital on the island of Ugljan. In addition to the history of psychiatry in Croatia, this is also a contribution to the history of clinical psychology.

Keywords: Ugljan Psychiatric Hospital, history of psychiatry, history of clinical psychology